

Príručka pre rodičov žiakov ako postupovať pri riešení
šikany/podozrenia na šikanu

A) Šikana môže mať rôzne formy. Ide o opakované, zámerné správanie proti ktorému sa obeť nevie brániť.

Častými formami šikany sú:

- Fyzické šikanovanie – bitky, kopance, potkýnania, facky či iné násilné a agresívne prejavy správania a pod.
- Verbálne šikanovanie – urážky, nadávky, vydieranie, posmievanie sa, vulgárne vyjadrovanie sa o niekom, zastrašovanie a pod.
- Sociálne šikanovanie – nahováranie na to, aby niekoho vylúčili z kolektívu alebo ho ignorovali, zámerné prehliadanie človeka, poškodzovanie niekoho dobrého mena alebo jeho reputácie a pod.
- Sexuálne šikanovanie – nevhodné dotyky, sexuálne narážky, komentovanie vzhľadu, urážlivé gestá či posielanie a preposielanie pornografického obsahu a pod. Týka sa tak chlapcov ako aj dievčat.
- Kyberšikanovanie – šikanovanie prostredníctvom mobilu, tabletu, PC či iných technológií (písanie nenávistných či urážlivých postov, komentárov, zverejňovanie nevhodných fotiek, zakladanie chatov či skupín s cieľom niekoho ponižovať a zosmiešňovať, vytváranie či preposielanie meme-obrázok či statusov o niekom, zverejňovanie nevhodného obsahu a pod.)

B) Čo naopak šikanou nie je ?

Nie všetky prejavy nevhodného správania medzi deťmi či mladými ľuďmi môžeme považovať za šikanu. Šikana napríklad nie je:

- keď sa deti medzi sebou pohádajú, dostanú do konfliktu alebo sa pobijú,
- náhodné ojedinelé prejavy agresie, zastrašovania alebo nesúhlasu, negatívna reakcia,
- keď sa menia vzájomné vzťahy, preferencie a priateľstvá detí,
- keď sa deti či mladí ľudia medzi sebou nechcú hrať a priateliť (napríklad moje dieťa sa už nechce kamarátiť s dieťaťom môjho nadriadeného, kamarátky a pod.),
- keď dieťa nezapadá alebo nechce zapadať medzi skupinu rovesníkov, je vyčlenený z kolektívu t.j. deti si ho väčšinou nevšímajú alebo nezavolajú do hry alebo na narodeninové oslavy,
- ak niekto niekoho nechtiac buchne, zhodí, drgne, nejde teda o opakovanú prevahu sily,
- nehody, nezahody a hádky pri športových aktivitách,
- ak sa dieťa dožaduje aby sa hrali podľa jeho pravidiel, pričom nie je agresívne voči iným deťom,
- ak dieťa povie vtip o inom dieťati, bez zámeru ublížiť, šíriť klebety alebo urážlivé prezývky,
- ak dieťa vyjadruje nepríjemné myšlienky, svoje pozorovanie alebo pocity k iným deťom.

Tieto situácie je tiež potrebné riešiť, učiť deti vzájomnej úcte, rešpektu a tolerancii, ale nie sú šikanou.

C) Ako môžem zistiť, či sa môjmu dieťaťu deje niečo nepríjemné

- v škole – na vyučovaní, cez prestávky,
- mimo školy,
- vo voľnom čase.

Vidím zmenu správania dieťaťa. V poslednom čase je:

- dieťa smutné
- snaží sa vyhýbať dochádzke do školy
- úzkostlivé, často plače
- často ho ráno bolí brucho/hlava/iné

- zle spí, má ľahký spánok
- bojí sa vecí, kt. sa predtým nebálo
- pýta si viac peňazí, jedla do školy
- vyhýba sa kamarátom
- nechce si robiť úlohy
- schováva mobil, zatvára webstránky vo vašej prítomnosti
- nebavia ho /nechce robiť aktivity, kt. mal predtým rád.
- má nočné mory
- trápia ho „zlé“ myšlienky
- „stráca“ veci, hračky, pomôcky
- drobné úrazy zo školy
- nechce hovoriť o tom, čo bolo v škole

D) Čo môžem ako rodič urobiť?

- Porozprávajte sa s dieťaťom. Vysvetlite mu, že ak sa necíti dobre v škole alebo aj mimo školy, chcete a viete mu pomôcť iba vtedy, ak vám povie, čo ho trápí. Ubezpečte ho, že vám môže povedať čokoľvek a nebudete naňho kričať, hnevať sa, nadávať mu a ani inak neprimerane reagovať. A samozrejme, dodržte tento sľub!

Ak sa vám dieťa **zdôverí s aktuálnym** problémom/správaním, ktoré môže byť, prípadne je, šikanovaním, **nenechávajte si to pre seba, aj keď vás o to dieťa prosí!** Zaisťte všetky dôkazy, ktoré dieťa má. Skontrolujte mobil. Škola nezriedka má k dispozícii archív kamerových záznamov. (Je potrebné presne vedieť deň, miesto a približný čas incidentu).

Ak sa vám dieťa zdôverí s problémom, riešte ho!

Čím skôr problém začnete riešiť, tým skôr sa bude vaše dieťa cítiť lepšie. Neodkladajte riešenie problémov. Ale ani nevyťahujte problémy a „krivdy“ z minulých rokov, ktoré ste neriešili.

Za dieťa do 18 rokov (jeho zdravotný, fyzický, psychický stav) je zodpovedný výhradne jeho rodič. Rodič je zároveň trestnoprávne zodpovedný za správanie svojho dieťaťa do veku 14 rokov.

Ak sa vám dieťa **nezdôverí**, nechce nič povedať, ale máte podozrenie, oslovte v škole:

- triedneho učiteľa vášho dieťaťa a pýtajte sa na aktuálnu situáciu v triede, na správanie a prípadné zmeny v správaní vášho dieťaťa,
- šk. psychológa a dohodnite si s ním individuálnu konzultáciu a prípadne krátkodobú individuálnu starostlivosť pre vaše dieťa,
- spolužiakov, kamarátov vášho dieťaťa,
- riaditeľa školy, p. zástupkyne,...

E) Ako mám riešiť problém so šikanou, kt. sa týka školy?

- Osobne kontaktovať triedneho učiteľa. Opísať mu **aktuálny problém**, aktérov, ak sú známi (nie problém, kt. ste neriešili po minulé roky). Dohodnúť si s TU konkrétny ďalší postup a termín riešenia. Spísať záznam zo stretnutia. Zaujímať sa o riešenie.

Ak si nie ste istí alebo spokojní s riešením situácie, môžete tiež:

- kontaktovať šk. psychológa,
- kontaktovať vedenie školy – osobne, telef., písomne (email, list)

F) Čo nerobiť ?

- Nekonfrontovať domnelého agresora, teda druhé dieťa. Neriešte problém s maloletým, za jeho správanie sú zodpovední jeho rodičia (v škole, učiteľia).
- Neriešte problém v rodičovských skupinách a v iných skupinách ľudí, ktorí nie sú zainteresovaní v danej situácii. Môže dôjsť k zmareniu vyšetrovania alebo k zbytočnému „nafúknutiu“ alebo naopak k bagatelizovaniu problému.

G) Po dokázaní šikany môže škola agresora potrestať nasledovne:

- pokarhanie triednym učiteľom,
- pokarhanie riaditeľom školy,
- zvolanie výchovnej komisie a ďalšie kroky prípadne v súčinnosti s políciou SR a UPSVaR,
- znížená známka zo správania,
- podať oznámenie na odbor sociálnej kurately UPSVaR,
- podať trestné oznámenie na políciu (to môže urobiť aj rodič).

H) Čo škola urobiť nemôže:

- preradiť agresora do inej triedy bez súhlasu jeho zák. zástupcu,
- vylúčiť žiaka zo školy,
- nariadiť zaradenie žiaka na pobyt do Liečebno-výchovného sanatória,
- nariadiť vyšetrenie v CPPPaP, príp. iným odborníkom.

I) Čo môžem ako rodič ešte urobiť, ak sa dieťa necíti v triede dobre?

- Požiadajte školu o zabezpečenie preventívnych aktivít proti šikane v triede.
- Vyhľadajte pre dieťa pomoc odborníka – psychológ, terapeut, ...
- Požiadajte školu o preradenie vášho dieťaťa do inej triedy.
- Zvážte zmenu školy.

J) Čo robiť, ak sa deje šikana mimo školy?

- Pokiaľ sa ubližovanie deje mimo areál školy a mimo vyučovania, kontaktujte rodičov druhého dieťaťa/agresora alebo políciu SR.

K) Právne normy k téme šikanovanie:

- Metodické usmernenie č. 36/2018 o prevencii a riešení šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach. Dostupné z: <https://www.minedu.sk/data/att/13481.pdf>
- Trestný zákon č. 300/2005 Z. z. – okrem iného vymedzuje, čo patrí k trestným činom. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-300>
- Zákon o priestupkoch č. 372/1990 Zb. Dostupné z: <https://www.epi.sk/zz/1990-372>.
- Škola sa tiež riadi vlastným školským poriadkom a pracovným poriadkom.